

**Utdrag af kongl. sundhets commissions
underdånige föreställning til hans kongl.
maj:t af d. 13. septembr. 1753. angående
nyttan af järnkiärils bruk, i stället för de af
koppar och meszing til matredni**

1753

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Elev
Aller
(101)

Utdrag af Kongl. Sundhets Commissions underdånige föreställning til Hans Kongl. Majt af d. 13. Septembr. 1753. angående nyttan af Järnkjärils bruk, i stället för de af Koppar och Messing til matredningen.

Det är en för detta allmänt bekant och af flere försarne Medicis fulleligen bewist sanning, at Koppar och Messings Kjärill, som til matens beredande öfwer alt brukas, äro osunda och högst skadelige. Den ärg, som äfwen genom deras negaste ans icke undvikas kan, är ett starkt och säkert Gift, hwilket, om det icke aldeles genast dödar, förorsakar åt minstone smärningom och efter hand stukdomar och krämpor, hwilka omsider förkorta människornas Lif. I synnerhet finner man här af igen förnämsta ordsaken til de fläste fältstufor, som i synnerhet under warande Krigstider, hopetals bortrycka ~~anslag~~, til ganska stor och kånbar skada för Riket och det allmänna. Man har för den skul på det ömaste varit omtänkt, på hwad sätt så swåra och ifrån Koppar och Messings Kjärillens bruk oskiljaktige påföljder måtte kunna förekommas, och ansedt det för en nödwändighet, at de aldeles affkaffas. Til slike behof äga wi däremot tilräckelig tilgång på Järn, som är en Metall, icke allenast dertil tjenligare, utan och för detta af andre Nationer i myckenhet nyttjad, lika som någre enkylte Hushåld i Swerige endast af förtente Järn Kjärill til matredningen med mycken nytta redan sig betjena. Utom det at Järnet är i sig slikt för människans kropp hälsosamt, så är råsten ej eller för den samma skadelig. Sådane Kjärill kunna jämnwal med samma lätthet förtenas, som de af Koppar; hwartil kommer, at
hwar

1753

hwar och en, efter en til Kongl. Maj:ts och Riksfens
Commercie-Collegium nyligen upgifwen methode,
lätteligen kan lära konsten at förtena dese Kiärl hem-
ma i sit eget hus. De fordra ock mindre kohl och
wed til kokningen, än de andre, hwilket i dageligt
bruk är et viktigt hushåldnings ämne. Utom des
bör den märkelige åtskillnad, som är emellan Kop-
par och Järnprisen, öfwertuga en hwar, om bespa-
ringen uti Inköpet af slika oungängelige hushålds-
persedlar, så för Kongl. Maj:t och Cronan, som
för enskyldte Hushållare. 2c. 2c. 2c.

Tanledning af föregående betänkande har Hans
Kongl. Maj:t den 3. sidstl. Octobr. nådigst an-
befalt Des och Riksfens Ammiralitet och Krigs-Colle-
gier, at hådan efter wärkställa ett sådant Järnkä-
rils bruk wid Riksfens Flotta och Armée, i stället för de
hittils af Koppar och Messing brukelige Flastor och
Kittlar. Såsom ock antydt Des och Riksfens Bergs-
och Commercie-Collegier, at tilse, det nödig och tilräc-
kelig tilgång på öfwanbem:te förtenta Järnkärl för
billigt pris må finnas. Hwilket alt härmedelst gifwes
tilkiänna, så wäl til wederbörande Brucksägares up-
muntran, at om nödig tilgång af oftabemäldte
Järnkärl besörja, som ock, på det Riksfens Inwånare
må anledning gifwas, at af de samma sig hådan
efter betiena.

www.books2ebooks.eu